

سیرانه‌گذاری برای تولید

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه آموزش و ترویج کشاورزی

معاونت علمی و فناوری
شبکه دانش کشاورزی

سلسله برنامه‌های ویدیو کنفرانس انتقال دانش به روز در گستره ملی بخش کشاورزی

عنوان:

اهمیت صنایع تبدیلی کوچک مقیاس در توسعه پایدار و جایگاه نوآوری در آن‌ها

سخنران:

سید رضا فلسفی

عضو

هیات علمی مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی دزفول (صفی آباد)

۹ دی ۱۴۰۴ - ساعت: ۱۰

صنایع تبدیلی کشاورزی

رئوس مطالب

نقش صنایع تبدیلی کشاورزی در توسعه روستایی

رابطه و تأثیرات تحول صنایع تبدیلی روستایی بر توسعه اقتصادی

توانمندسازی کشاورزان روستایی از طریق نوآوری‌های صنایع تبدیلی

رویکردهای پایدار در صنایع تبدیلی کشاورزی

چالش‌ها و موانع توسعه صنایع تبدیلی روستایی

نتیجه‌گیری

تبدیل محصولات کشاورزی خام به کالاهای با ارزش افزوده

نگهداری
و
ذخیره سازی

بسته بندی
و
درجه بندی

فرآوری
و
تولید

صنایع تبدیلی کشاورزی

شیلاتی

دام و طیور

باغی

زراعی

صنایع تبدیلی کشاورزی

کوچک

نیمه صنعتی
(کارگاهی)

صنعتی

صنایع تبدیلی بزرگ کشاورزی

- عملیات های مقیاس وسیع
- فرآوری محصولات کشاورزی در حجم بسیار زیاد
- هدف بازار های بزرگ داخلی و بین المللی
- نیاز به سرمایه گذاری کلان
- به شدت مکانیزه هستند
- اغلب نیروی کار دستی را با سیستم های خود کار جایگزین می کنند.

صنایع تبدیلی کوچک - روستایی

به واحدهای کوچک یا متوسط فرآوری در

مناطق روستایی اطلاق می شود که در آن مواد اولیه

کشاورزی (مانند محصولات زراعی، دامی یا جنگلی) به

محصولات نهایی یا نیمه نهایی تبدیل می شوند. این صنایع

معمولاً به اقتصاد کشاورزی محلی پیوند خورده اند و هدف

آنها افزودن ارزش به تولیدات اولیه کشاورزی از طریق

تکنیک های فرآوری ساده، در دسترس و پایدار است.

صنایع تبدیلی روستایی عمدتاً تکیه بر امکانات محلی

دارند و مبتنی بر نیروی کار و متمرکز بر

بازارهای محلی و منطقه ای هستند.

چرا نیاز به توسعه صنایع کوچک محلی وجود دارد؟

• عوامل منفی صنایع بزرگ کشاورزی

• وابستگی شدید به سوخت‌های فسیلی و منابع تجدیدناپذیر

- در مراحل مختلف تولید، حمل و نقل و بسته بندی وابستگی زیادی به استفاده از سوخت های فسیلی دارند.
- در دراز مدت با در مضیقه بودن استفاده از سوخت های فسیلی حیات آن ها به خطر می افتد.
- صنایع غذایی کشور به طور متوسط سالانه معادل ۲۰ میلیون بشکه نفت خام در سال مصرف انرژی دارند.
- دولت برای شرکت هایی که شروع به استفاده از انرژی های سبز کرده اند سوبسید های ویژه انرژی و تخفیف های مالیاتی در نظر گرفته است.

• عوامل منفی صنایع بزرگ کشاورزی

• تأثیرات شدید زیست محیطی

- استفاده زیاد از سوخت های فسیلی و ایجاد آلودگی های زیست محیطی شدید
- تولید حجم زیاد پسماندهای آلوده
- وابستگی به فرایندهای کشاورزی شدید که منجر به وقوع پدیده هایی نظیر فرسایش خاک، جنگل زدایی و ... می شود.
- استفاده بی رویه از ترکیبات شیمیایی

شیمی نگار

هشدار زیست محیطی به واحدهای تولید روغن زیتون در رودبار

ایسنا/گیلان رئیس اداره حفاظت محیط زیست رودبار با بیان اینکه واحدهای روغن کشی در شهرستان رودبار یک مرحله به دلیل عدم رعایت موارد زیست محیطی پلمب شدند، گفت: واحدهای تولیدی با تعهد به این موضوع که اقدام به بهسازی واحد کنند با توجه به ملاحظاتی که در امر حمایت از تولید وجود دارد با تعهد محضری به مقام قضایی یک مرتبه فک پلمب شدند که در ادامه در صورت عدم تمکین مجددا اقدام می شود.

- در مقیاس کوچکتري فعاليت مي کنند و اغلب از فناوري هاي سازگار با محيط زيست و کم مصرف استفاده مي کنند که آسیب به محيط زيست نمي رسانند.

- صنايع کوچک روستايي از منابع انرژي تجديد پذير مانند خورشيدی استفاده مي کنند.

در صنايع تبديلي
روستايي و کوچک

• عوامل منفی صنایع بزرگ کشاورزی

• قطع ارتباط با اقتصادهای محلی

• در صنایع بزرگ اصولاً مواد اولیه از سایت های بزرگ تولید این مواد و از مسیر های دور تهیه می شود و محصول تولید شده به محل های فروش که اغلب جوامع روستایی نیستند ارسال می شود. در این چرخه اقتصاد های محلی و کوچک هیچ جایی ندارند.

در صنایع تبدیلی روستایی و کوچک

- صنایع کوچک روستایی در مقابل، ارتباط نزدیکی با زنجیره‌های تأمین محلی دارند که باعث می‌شود مزایای اقتصادی فرآوری محصولات کشاورزی در داخل جامعه باقی بماند و توسعه محلی و خودکفایی را ترویج کند.

• عوامل منفی صنایع بزرگ کشاورزی

• نیاز به سرمایه‌گذاری زیاد و وابستگی کم به نیروی انسانی

- صنایع بزرگ با حجم بسیار زیاد سرمایه‌گذاری، تمایل زیادی به مکانیزه بودن تمام فرایندها دارند. در این فرایندها نیروی انسانی نقش اندکی دارد.
- راه‌اندازی صنایع بزرگ در مناطق کوچک فرصت شغلی چندانی در این مناطق ایجاد نخواهد کرد.

در صنایع تبدیلی روستایی و کوچک

- صنایع کوچک روستایی، اما، معمولاً کاربرتر هستند و برای جمعیت محلی، به ویژه در مناطقی که گزینه‌های شغلی کمتری دارند، اشتغال و معیشت ایجاد می‌کنند.

• آسیب پذیری در برابر نوسانات بازار جهانی

Global Food Prices Keep Rising

FAO global food price index 2018-2021*

* 100 = 2014-2016 average price level

Source: FAO

• صنایع بزرگ کشاورزی معمولاً در بازارهای جهانی فعالیت می کنند که باعث می شود به شدت در برابر نوسانات قیمت های بین المللی، سیاست های تجاری و بحران های اقتصادی آسیب پذیر باشند

در صنایع تبدیلی روستایی و کوچک

- صنایع کوچک روستایی، در مقابل، به زنجیره‌های تأمین کوتاه‌تری متکی هستند که کارآمدتر بوده و بهتر با نیازهای بازار محلی سازگار می‌شوند و هزینه‌ها و ضایعات را کاهش می‌دهند.
- این صنایع اصولاً تحت تاثیر تغییرات قیمت در بازارهای جهانی نیستند و قوانین عرفی و محلی تعیین کننده قیمت محصولات است.

توسعه صنایع تبدیلی کوچک امری اجتناب ناپذیر است

صنایع تبدیلی کوچک چه نقشی در توسعه روستا
دارند؟

نقش صنایع تبدیلی کوچک در توسعه روستا

۱. ایجاد شغل

- ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در بخش‌های مختلف، از جمله فرآوری، بسته‌بندی و توزیع
- ایجاد شغل در صنایع فرآوری می‌تواند به کاهش تمایل جوانان به مهاجرت به مناطق شهری کمک کند، زیرا اشتغال محلی به راحتی در دسترس‌تر و جذاب‌تر می‌شود.
- این صنایع همچنین به توسعه مهارت‌ها و آموزش‌های فنی برای نیروی کار روستایی کمک می‌کنند و آن‌ها را با مهارت‌های ضروری برای نقش‌های مختلف در فرآوری کشاورزی مجهز می‌سازند.
- ایجاد اعتماد به نفس در اهالی جامعه روستایی

نقش صنایع تبدیلی کوچک در توسعه روستا

۲. افزایش اهمیت کشاورزی در مناطق روستایی

- با تبدیل محصول خام به فرآوری شده، به افزایش ارزش در کشاورزی کمک می کنند
- این فرآیند نه تنها قابلیت فروش کالاهای کشاورزی را افزایش می دهد، بلکه سود کشاورزان را نیز بیشتر می کند
- افزایش ارزش از طریق فرآوری به کشاورزان این امکان را می دهد که به بازارهای جدید دست یابند
- صنایع فرآوری به تنوع بخشی به دامنه محصولات موجود در بازار کمک می کنند و به کشاورزان این امکان را می دهند که ریسک های مرتبط با نوسانات قیمت کالاهای خام را کاهش دهند.
- علاوه بر این، محصولات با ارزش افزوده می توانند تقاضا برای ورودی های اضافی کشاورزی ایجاد کنند و در نتیجه باعث تشویق به افزایش تولید و بهبود کلی اکوسیستم کشاورزی شوند.
- با شرکت در افزایش ارزش، کشاورزان می توانند نه تنها ثبات اقتصادی خود را بهبود بخشند بلکه به پایداری جوامع خود نیز کمک کنند.

نقش صنایع تبدیلی کوچک در توسعه روستا

- کشاورزان روستایی می توانند با افزودن ارزش به محصولات خود، درآمدشان را افزایش دهند.
- به جای فروش محصولات خام و فرآوری نشده با قیمت کم، این صنایع به کشاورزان اجازه می دهند تا محصولات خود را به محصولات با ارزش افزوده بیشتری تبدیل کنند.

۳. بهبود معیشت در مناطق روستایی

- به عنوان مثال، به جای فروش گوجه فرنگی خام، کشاورزان می توانند آن را به رب گوجه فرنگی فرآوری کنند که با قیمت بالاتری به فروش می رسد.
- این ارزش افزوده باعث بهبود درآمد کلی جوامع روستایی شده و از تلاش ها برای کاهش فقر در این مناطق حمایت می کند.
- با نگره داشتن فعالیت های ارزش افزوده در مناطق روستایی، کشاورزان و فرآوری کنندگان هر دو از درآمد بهتر و ثبات اقتصادی بیشتری برخوردار می شوند.

نقش صنایع تبدیلی کوچک در توسعه روستا

۴- کاهش ضایعات پس از برداشت

- به دلیل محدودیت زیرساخت در روستا بخش قابل توجهی از محصولات قبل از فروش یا مصرف از بین می‌روند.
- صنایع تبدیلی روستایی راه‌حلهایی را ارائه می‌دهند که به کشاورزان اجازه می‌دهند محصولات خود را به صورت محلی فرآوری کنند.
- روش‌های ساده و کوچک مقیاس فرآوری، اطمینان می‌دهد که محصولات اضافی از بین نرفته و می‌توان آنها را برای مدت طولانی‌تری ذخیره کرد.
- به عنوان مثال، میوه‌ها و سبزیجات را می‌توان خشک یا به مربا تبدیل کرد، که نه تنها ماندگاری آنها را افزایش می‌دهد، بلکه به کشاورزان روستایی محصولات آرائه می‌دهد که می‌توانند در فصول غیر برداشت نیز به فروش برسانند.

نقش صنایع تبدیلی کوچک در توسعه روستا

۵- توسعه زیرساخت های روستایی

بهبود صنایع تبدیلی روستایی

۱. توانمندسازی کشاورزان روستایی از طریق نوآوری در فرآوری محصولات

توسعه فناوری‌های کم هزینه و با کارایی بالا در فرآوری محصولات

افزایش کارایی

بهبود کیفیت

کاهش ضایعات

۱. توانمندی کشاورزان روستایی از طریق نوآوری در فرآوری محصولات

توسعه فناوری‌های کم هزینه و با کارایی بالا در فرآوری محصولات

۱. توانمندسازی کشاورزان روستایی از طریق نوآوری در فرآوری محصولات

توسعه فناوری‌های کم هزینه و با کارایی بالا در فرآوری محصولات

۱. توانمندی سازی کشاورزان روستایی از طریق نوآوری در فرآوری محصولات

توسعه فناوری‌های کم هزینه و با کارایی بالا در فرآوری محصولات

۲. دسترسی به بازارها و منابع مالی برای مشاغل فرآوری کشاورزی

حمایت مالی

استاندار هرمزگان:
تسهیلات ویژه برای سرمایه‌گذاران در صنایع تبدیلی لیمو اعطا می‌شود

استانها / خوزستان
ضرورت توسعه صنایع تبدیلی کشاورزی در روستاهای خوزستان

نادر خوزستان گفت: زمینه ایجاد صنایع تبدیلی کشاورزی در روستاهای خوزستان فراهم شو

پیوندهای بازار

۳. آموزش کار آفرینان فرآوری کشاورزی روستایی

به اشتراک گذاری دانش

ایجاد پلتفرم‌هایی برای کشاورزان به منظور به اشتراک گذاری تجربیات و یادگیری از یکدیگر، محیطی همکاری را ایجاد می‌کند که نوآوری و بهبود در شیوه‌های فرآوری کشاورزی را تشویق می‌کند.

کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی برای توسعه مهارت‌ها

فراهم کردن آموزش برای کشاورزان در زمینه تکنیک‌های جدید فرآوری، کنترل کیفیت، بازاریابی و مدیریت کسب و کار به آن‌ها مهارت‌های لازم برای اداره مشاغل موفق فرآوری کشاورزی را می‌دهد

در یک نگاه

**کاهش وابستگی
به سوخت های
فسیلی**

**کاهش
آلودگی های
زیست محیطی**

نوآوری

کاهش ضایعات

آموزش

**ایجاد شغل و
درآمد**

**حمایت های
مالی**

با سپاس از حسن توجه شما